

Mély-ég objektumok

Észlelő	Észlelés	Műszer
Berkó Ernő (Ludányhalászi)	13	19,3 T
Dán András (Etyek)	6	35,5 T
ifj. Erdei József (Bogyiszló)	1	10x50 B
Gulyás Krisztián (Veresegyház)	6	20,0 T
Kernya J. Gábor (Sükköd)	2	20,0 SC
Papp Sándor (Kecskemét)	3	24,4 T
Szabó Gábor (Monor)	18	37,5 T
Szabó Gyula (Szeged)	2	17,0 T
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	5	27,0 T
Willand Péter (Ecsefalva)	1	10x50 B

Márciusról 10 fő 57 vizuális észlelést küldött be. Rövidítések: GX= galaxis, GH= gömbhalmaz, PL= planetáris köd, DF= diffúz köd, LM= látómező, EL= elfordított látás, KL= közvetlen látás, T= Newton-reflektor, SC= Schmidt-Cassegrain-távcső, Y= Yolo-távcső, L= refraktor, B= binokulár.

Március fő eseménye az NGC 3877 UMa GX-ban feltűnt szupernóva volt, amelyet szinte valamennyi észlelőnk megfigyelt, sőt a szupernóváról készült fényességbecsléseket is eljuttatta hozzánk (reméljük, a változócsillag rovathoz is). A hónap ajánlott csillagképei a CMa és a Gem voltak, érdekes, hogy talán az időjárás miatt is viszonylag kevés CMa-objektumról kaptunk észlelést. Ugyanakkor említést érdemel Szabó Gábor és Dán András „észleléshalmaza”, amely az IC 2177 CMa-Mon (két csillagképre átnyúló) diffúz ködök + nyílthalmazok együtteséről készült. Márciusban azonban már igen szép számú UMa, CVn stb. galaxist is észleltek (Berkó Ernő, Gulyás Krisztián és Szabó Gábor). Ezek a májusi ajánlathoz tartozó objektumok is fel lesznek dolgozva, most azonban elsősorban az NGC 3877 UMa GX+SN és néhány, az ajánlott csillagképekből választott objektumot mutatnánk be, köszönhetően annak, hogy néhány megfigyelőnk már az előző beküldési időszakban észlelt Gem PL és egyéb objektumokat, ezek most lehetővé teszik az aktuális időszakban észlelő megfigyelőink munkájának feldolgozását, bár a rovat archívumában szinte mindegyik objektumról található régebbi megfigyelés is.

A rovat ezúttal is igyekszik alkalmazkodni az észlelők igényeihez, így felmerült — Berkó Ernő javaslata —, hogy a csillagképek és az egyedi objektumok ajánlata között kompromisszumként egy-egy kisebb terület vagy objektum 2–3 fokok környezetébe kerüljön be a kínálatba, ezzel figyelembe véve a megfigyelők „kényelmét” is. Most tehát ismét megpróbáljuk a kisebb területek észlelésre történő ajánlását, hiszen ezt a lehetőséget a korábbi időszakban már többen is kipróbálták, eredményel. Ettől függetlenül az önálló objektumválasztásra természetesen továbbra is mindenkinek joga és lehetősége van!

NGC 3877 GX + SN 1998S UMa

15,0 T, 94x: Az SN már első látásra feltűnőbb, mint a GX, amely kb. PA 20/200 mentén megnyúlt 4'x1'-es objektum. EL-sal a GX nagytengelyének Ny-i része fényesebbnek tűnik, sőt csomósnak érezhető a felület. Az SN márc. 17-én 11^m,7-s lehetett, a központi magtól alig 20"-re, PA 200-ra. (Szabó Gábor)

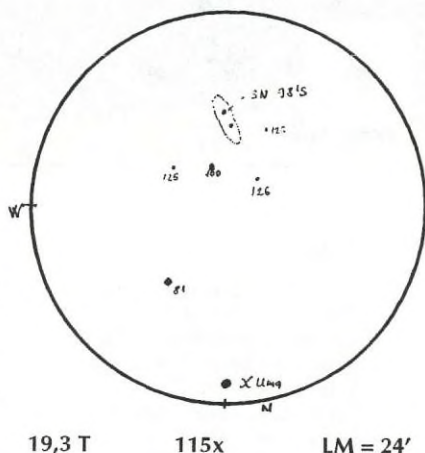
17,0 T, 140x: Hálás célpont a gyenge égen is, hiszen az SN 12^m,3 körüli fényességével „túlragyogja” a GX-t. A hosszúkás perifériák csak gyengén tűnnek föl, de a mag körüli tartomány kissé erőteljesebb, az SN szépen elválik a 12^m,8 körüli magtól kb. ½ ívpercre DDNy-ra (kb. PA 200-ra). (Szabó Gyula)

24,4 T, 120x: A GX lágy fényű, éppen észrevehetően É/D irányban megnyúlt objektum, kb. 2' hosszúságú, 1/3 arányú, a centrum elég gyenge, inkább csillagszerű, de az SN összetéveszthetetlen, hiszen ekkori fényessége (márc. 19-én) meghaladja a GX-t is, az SN-t 11^m,7-ra becsültem. (Papp Sándor)

27,0 T, 214x: A 11^m,5 körüli, elnyúlt, kb. 3'x0',8-es GX ÉK/DNy-i fekvésű, alaposan megnézve láthatóvá válik egy szintén kissé megnyúlt, enyhén fényesedő mag. Körülötte a halo nem egyenletes fényességű, inkább darabosnak, talán „gríznesnek” tűnik. Az SN a magtól DNy-ra van, még a köd területén. Fényességét az észleléskor (márc. 20-án) 11^m,5-ra becsültem. (Tóth Zoltán)

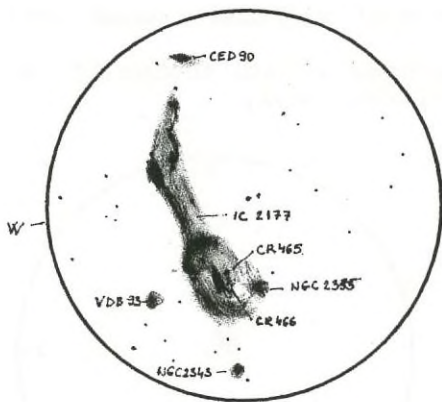
35,5 T, 175x: Igen halvány, legalább 1/4 arányban megnyúlt, kb. 4'-es, hosszú GX. Magja diffúz, de határozott, az egész felület egyenletes fényű, mintha apró pamacsokból állna. Az SN a magtól DNy-ra, de még a ködfelületen belül jól látható, fényességét a GX alatti csillagháromszög É-i csúcsával becsültem azonosnak (ez valószínűleg a 126-os öh — a rovatvezető). Márc. 20-án, majd 23-án a szupernóva fényessége észrevehető mértékben nem változott. (Dán András)

Az NGC 3877 UMa GX-t a katalógusok 11^m,0–11^m,8 vizuális fényességűnek határozzák meg, de pl. az RDC szöveges leírása szerint a χ UMa — kis nagyításnál — már zavarja az észlelést. A GX megnyúlt, és némi szerkezetet mutató alakját a jobb légkörnél, vagy nagyobb műszerrel észlelők szerint szinte „túlragyogta” a GX-t.

IC 2177 DF CMa/Mon, VDB 93 DF, CED 90 DF CMa, NGC 2335 Mon NY, NGC 2343 Mon NY, Cr 465, 466 Mon NY

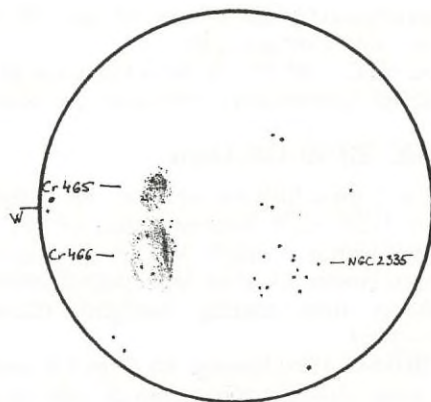
15,0 T, 22x + mély-ég szűrő: A LM tele van objektummal, így egyszerűen „szenczácios” 3 db DF-t és 4 db NY-t találtam, melyeket alig lehet a majd' 3°-os LM-ben ábrázolni. Az IC 2177 legalább 2° kiterjedésű DF, amely É/D irányban szeli át a LM-t. Alakja hosszúkás, több kanyart véve. Különböző intenzitású területek. É-i széle kiterjedt, szinte kör alakú és elég diffúz, míg D-i széle keskenyedő, szabálytalan peremével hívja fel a figyelmet. A CED 90 DF a nagy köd D-i csücskénél érezhető diffúz, háromszögszerű, lenyúlt objektum, három csillaggal. A VDB 93 az IC 2177-től Ny-ra található, egy fényes csillagra vetülve. A köd talán nyolcas alakú, a csillag

15,0 T

22x

LM = 2°45'

35,5 T

65x

LM ≈ 40'

a szimmetriatengelyben érződik. Az NGC 2335 NY kisméretű, tömör halmaz, nagyrészt felbontatlan, felületén kb. 5 csillag, alakja háromszögszerű. Az NGC 2343 NY valamivel kisebb, az IC 2177-től É-ra, bontás ugyan nincs, de a felületén 3-4 csillag, alakja gömbölyded, Ny-ra halványabb. A Cr 466 helyén 4 csillag és halvány derengés érezhető. A Cr 465 közvetlenül D-re az előbbi objektumtól, kisméretű, diffúz pamacs, mindkét objektum az IC 2177 felületén látható. (Szabó Gábor)

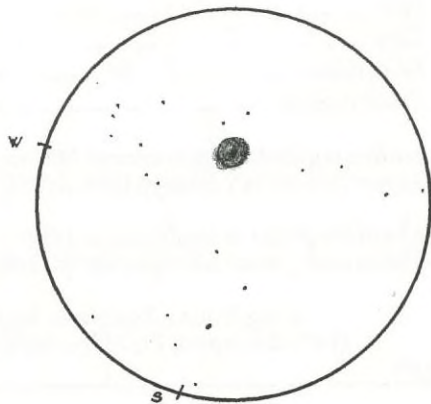
33,5 T, 65x: Az NGC 2335 mintegy 20 fényes, 11^m-12^m-s csillag laza halmaza, kb. 8'-nyi tartományban. Cr 465: KL-sal is látható, de EL-sal „hálásabb” objektum, a hmg határán levő csillagai mintegy 10'-nyi területen ovált képeznek, némi ködösséggel. A Cr 466 rávetül a Cr 465 szélére, kicsit mintha fedésben is lennének. A halmaz inkább EL-sal jön, némi grízesség érezhető. A DF ködökkel való próbálkozásaim csak az NGC 2327 esetében (CED 90) jártak sikerrel, ez a kb. 1'-nyi átmérőjű derengés az EL/KL határon van, egy 12^m-13^m-s csillag körül.

A két észlelő hosszú órákat igénylő munkája minden elismerést megérdemel!

NGC 2392 PL Gem

20,0 T, 166x: A Gemini egyik jellegzetes, de nem a legkönnyebb objektuma. Ennek ellenére UHC szűrővel (és anélkül is) jól látható a kb. 30"-es objektum. Központi csillaga kb. 11^m,5-s. A PL összfényessége talán 9^m,0 körüli. Szűrő nélkül a perem elég diffúz érzetű. (Gulyás Krisztián)

20,0 SC, 222x: Káprázatos planetáris kód, amely kb. 8^m,8-9^m,0 fényességű, és kb. 1' átmérőjű. Egy nagyjából 8^m,0 fényességű csillagtól D-re található 15'-cel D-re. Az objektum kiválóan bírja a nagyítást, központi csillaga kifejezetten fényes, mintegy 9^m,5-10^m,0-s. A csillagot övező ködösség kör alakú, nagy felületi fényességű. Egyéb

20,0 SC

222x

LM = 20'

részlet nem figyelhető meg. (A rajz a 20 SC-re szerelt zenitprizmával készült, ezért É fent van!) (Kernya J. Gábor)

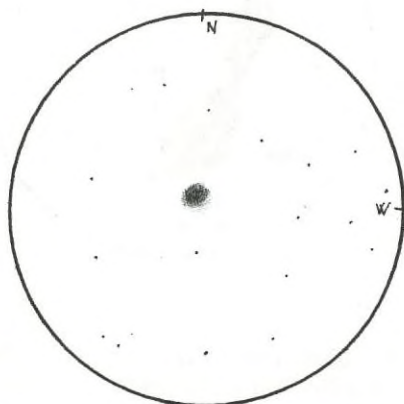
Az NGC 2392 PL valóban a Gemini egyik legismertebb objektuma. Korábban (1991-ben) már feldolgozásra került, most a két „új” észlelő munkáját mutatjuk be.

NGC 2339 GX Gem

20,0 T, 166x: Elég bizonytalan a KL határán lévő $12^m,5$ – $12^m,8$ összfényességű GX. A látott objektum átmérője kb. $1,3$, de elég nehezen emelkedik ki az égi háttérből, ezért a látvány nem mindig kielégítő. (Gulyás Krisztián)

20,0 SC, 118x: Kicsiny, kb. 2'-es GX, szép, gazdag csillagmezőben fekszik (sőt: megbújik). Kissé oválisnak tűnik, a belső vidék kissé fényesebb. A pontos hely ismeretében hamar észre lehet venni, de viszonylag halvány, kb. $12^m,0$ fényességű objektum. (Kernya J. Gábor)

A katalógus szerint $12^m,5$ -s GX, nem éppen könnyű objektum, de ugyanaz az észlelőkettős figyelte meg — kitartó munkájuk dicséretes.

20,0 T

166x

LM = 13'

PAPP SÁNDOR

Belépési nyilatkozat

Kérem felvételemet a Magyar Csillagászati Egyesületbe

Név:

Cím:

Szül. dátum: év hó nap

Telefonszám:

rendes tagként (a tagdíj összege 1998-ra 1100 Ft, illetmény:

Meteor csillagászati évkönyv 1998, MCSE Körlevél)

pártoló tagként (a tagdíj összege 1998-ra 2200 Ft, illetmény:

Meteor csillagászati évkönyv 1998 és az MCSE Meteor c. havi folyóirata)

A tagdíjat a jelentkezési lappal egyidejűleg az MCSE címére
(1461 Budapest, Pf. 219.) kérjük feladni rózsaszín postautalványon!

M98/5